

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet 2006

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensamma nämnd, hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Revision

Hjälpmmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har där efter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Landstingets revisorer har granskat nämndens verksamhet under verksamhetsår 2006 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen har främst rört avstämning av verksamheten mot gällande avtal samt räkenskaperna. Nämndens årsredovisning har bedömts.

Hjälpmmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt § 3 b Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, ortopedtekniska och barnhjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt § 18 b HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning av hjälpmedel samt upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden även att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten skall verka som kompetenscentrum med stöd-funktion till övriga hjälpmedelsheter och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Hur ansvaret för hjälpmedelsfrågorna är uppdelat framgår av bilaga.

Verksamhet 2006

Under 2006 har hjälpmedelsnämnden haft tre sammanträden. 2006 års *första möte* ägde rum den 10 mars. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner (totalt 16 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Torsby-, Munkfors- och Säffle kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Information om gemensam upphandling av inkontinenshjälpmedel.
- Förfrågan från länsverksamhet barn- och ungdomshabilitering om nämndens stöd i frågor om barnhjälpmedel. (Nämnden beslutade att frågan bör beaktas vid en översyn av avtalet om gemensam nämnd).
- Förfrågan från länsbiblioteket om tillhandahållande av läshjälpmedel. (Nämnden beslutade vidarebefordra skrivelsen till den särskilda grupp som arbetar med riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel).
- Årsredovisning för 2005 (beslutsärende).
- Budget för 2007 (beslutsärende).

Rapport lämnades om arbetet med riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel.

Vid 2006 års *andra möte* den 6 oktober deltog representanter för landstinget och 15 kommuner. Sammantaget deltog 19 förtroendevalda vid sammanträdet. Storfors kommun saknade representation.

Vid mötet lämnades information från den så kallade nätverksgruppen, bestående av sakkunniga från kommunerna och landstinget samt från handikappförbunden, som har i uppdrag att ta fram förslag till riktlinjer avseende förskrivning av hjälpmedel. Nämnden fattade inga beslut.

Vid nämndens *tredje möte* den 8 december deltog representanter för landstinget och 11 kommuner. Sammantaget deltog 14 förtroendevalda vid sammanträdet. Forshaga-, Kristinehamns-, Torsby-, Munkfors- och Säffle kommun saknade representation.

Vid mötet diskuterade nämnden arbetet med att ta fram riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel.

Nämnden diskuterade erfarenheter från den första mandatperioden. Av protokoll framgår dock inte vilka slutsatser nämnden dragit.

Vid sammanträdet lämnades information om verksamhetens beräknade resultat.

Nämnden fastställde 2007 års sammanträdesplan.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och samtliga kommuner varit representerade vid något av nämndens möten under året. Elva kommuner har varit representerade vid samtliga möten, tre kommuner (Forshaga-, Kristinehamns- och Storfors kommun) har varit representerade vid två möten och tre kommuner (Torsby-, Munkfors och Säffle kommun) har varit representerade vid ett möte under året.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2006 haft fyra protokollförda möten; 27 januari, 24 februari, 15 september och den 17 november. I stort har arbetsutskottet behandlat de ärenden som sedan har förelagts nämnden. Vid utskottets möten har representationen varit god.

Administrativt stöd

Enligt avtal skall länsverksamheten hälsa, habilitering och rehabilitering (HHR) genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från länsverksamhet HHR och från juridik- och upphandlingsstaben vid landstingets kansli har administrativ bistått nämnden och utskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet skall ske. Kommunerna skall lämna ett årligt bidrag till den gemensamma nämndens verksamhet med belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration.

Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i den för hjälpmedelsnämnden gemensamma budgeten. Det är upp till respektive kommun att inom sin verksamhet granska detta underlag. Utöver denna kostnad skall varje huvudman dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen skall ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Enligt föreliggande avtal skall kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2006 till 7 466 000 kronor, fördelat på kommunerna med 1 568 000 kronor och på landstinget med 5 898 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2006 uppgår till 7 641 000 kronor, där kommunerna skall svara för 1 605 000 kronor och landstinget svara för 6 036 000 kronor, se tabell nedan. Till detta kommer fördelning av kostnader för sekreterarstöd.

<i>ÅR 2006</i>	<i>Budget</i>	<i>Utfall</i>	<i>Differens</i>
Kommunerna	1 568 000	1 605 000	37 000
Landstinget	5 898 000	6 036 000	138 000
Summa	7 466 000	7 641 000	175 000

Tabell 1. Budget och utfall Hjälpmedelsnämndens budget & utfall 2006

Den genomgång som gjorts av hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden.

Följsamhet till avtal och reglemente

- ? Nuvarande avtal mellan kommunerna och landstinget har en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängs därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2007-2010.

- ? Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- ? Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet skall i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- ? Länsverksamheten HHR skall ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- ? För nämnden skall det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets jurister har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har

2007-03-06

Rev/07001

varit länsverksamhetschefen för HHR och verksamhetschefen för hjälpmedelsservice.

- ? Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- ? Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Under 2006 har nämnden främst prioriterat arbetet med att ta fram förslag till riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel. Detta dokument beräknas läggas fram för beslut under senare delen av 2007.

- ? Budgeten skall fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2006 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 1 april 2005. Förslaget gick därefter ut till kommunerna tillsammans med en erbjudan om samråd, ang. förslaget, med Landstingsstyrelsen om så önskades.

Förslaget till landstingsfullmäktige innebar en uppräkningsram av den ekonomiska ramen med 1,8 % från verksamhetsåret 2005. Uppräkningen var i enlighet med direktiv och lämnade förutsättningar.

Landstingsfullmäktige fastställde budgetförslaget. I budgetförslaget aviserade nämnden att det ekonomiska utrymmet "kan komma att föranleda åtgärder för att minska kostnaderna samt påverka nämndens möjligheter till utveckling".

Nämnden har inte i årsredovisning närmare preciserat om åtgärder vidtagits för att rymma verksamheten inom givna ekonomiska ramar.

Vid nämndens behandling den 24 februari 2006 av budget för verksamhetsåret 2007, framhöll nämnden att "det framgår efter nämndens första hela verksamhetsår att de resurser som finns inom enheten hjälpmedelsservice ej är tillräckliga för att kunna tillgodose de förväntningar och önskingar som framkom i den hjälpmedelsutredning som föregick nämndens bildande".

Det handlar om att kunna möta de behov som framförts av bl.a. brukarorganisationerna gällande stöd och kompetens i frågor om kognitiva hjälpmedel och teknisk beredskap på helger. Det har även skett en omsättningsökning sedan resursberäkningen inför nämndens tillkomst gjordes.

- ? Kommunerna skall bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Uppfyllt. 2006 års bokslut visar att resultatet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden med 175 000 kronor. Enligt gällande avtal skall detta till del debiteras kommunerna. Kommunerna har fakturerats med 1 568 000 kronor. Efterdebitering kommer att ske med 37 000 kronor eftersom kommunerna skall svara för 21 % av den faktiska kostnaden på 7 641 000 kronor.

- ? Varje huvudman svarar själva för samtliga kostnader för sina respektive förtroendevalda.

Kommentar: Någon närmare granskning av detta är inte genomförd. Dock understryks värdet av att alla kommuner och landsting budgeterar och redovisar kostnaderna under en egen ansvarspost för hjälpmedelsnämnden.

- ? Förskottsbetalning skall göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- ? Uppkomna över- eller underskott skall regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Uppfyllt. Ett underskott 2006 på 37 000 kronor kommer att debiteras kommunerna enligt gällande avtal. 2005 års resultat blev ett överskott motsvarande 36 tkr. Nämnden beslutade då att avvakta och reglera det vid 2006 års bokslut.

- ? Respektive huvudman skall svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden skall fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekreterare har uppgått till 142 000. Preliminärt har 133 000 kronor debiterats. Kommunerna debiteras därför i efterhand med 9 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

Kostnaden som fördelats är rimlig med utgångspunkt från att tre tjänstemän från landstinget bistår nämnden i dess arbete.

- ? Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden skall halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden. Nämnden har sammanställt en årsredovisning som sammanfattar årets aktiviteter.

- ? Nämnden skall vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare och fördelat med en ordinarie och en ersättare från respektive kommun och tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt

- ? Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt skall återspegla sammansättningen i landstinget.

Kommentar: Landstingsfullmäktiges majoritet (m, c, fp, kd och siv) bestod under mandatperioden 2003-2006 av 44 (54,3 %) mandat och följaktligen 37 (45,7 %) mandat fördelat på minoriteten (s och v). I hjälpmedelsnämnden sammansättning återfanns en majoritet av 10 (52,6 %) mandat och en minoritet bestående av 9 (47,4 %) mandat.

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	MP
Landstingsfullmäktige	6 7,41%	31 38,27%	7 8,64%	7 8,64%	5 6,17%	10 12,35%	15 18,52%	-
HMN ord. ledamöter	-	9 47,37%	4 21,05%	2 10,53%	-	3 15,79%	1 5,26%	-
HMN ord. ledamöter & ersättare	1 2,63%	16 42,11%	7 18,42%	3 7,89%	2 5,26%	5 13,16%	3 7,89%	1 2,63%

Tabell 2. Partifördelning 2006 i fullmäktige respektive i hjälpmedelsnämnden.

Majoritetsförhållandena var således relativt samstämmiga, dock skiljer partisammansättningen mellan fullmäktige och nämndens ordinarie ledamöter.

- ? Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter. Landstinget nominerade år 2004 ordförande (Maritha Edeskog) och kommunerna vice ordförande (Sten Fransson, Arvika kommun).

Kommentar: Uppfyllt

- ? Inom nämnden skall finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och andra kommentarer

? Under 2005 prioriterade nämnden arbetet med att utforma en gemensam policy för hjälpmedelsverksamheten i Värmland i syfte att tillförsäkra individen en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor. Detta uppdrag utmynnande i ett policydokument som hjälpmedelsnämnden beslutade godkänna den 9 december 2005.

I den antagna policyn fastställs hjälpmedelsverksamhetens grundsyn samt kompetenskrav för förskrivning av hjälpmedel. Personliga hjälpmedel som faller inom nämndens ansvarsområden delas in i nivåer och kostnadsansvaret fastställs.

Vid nämndens sammanträde den 9 december 2005 gav nämnden den så kallade nätverksgruppen för hjälpmedelsfrågor, bestående av sakkunniga från kommunerna och landstinget samt från handikappförbunden, i uppdrag att ta fram förslag till riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel. Detta uppdrag ligger i linje med de prioriteringar nämnden tidigare gjort av uppgifter; att utarbeta policydokument och riktlinjer samt att utveckla brukarsamverkan.

Uppdraget att utarbeta riktlinjer har avrapporterats vid flera tillfällen under 2006 men den slutliga avrapporteringen bedöms av nämnden inte ske förrän under senare delen av 2007. Tidsaspekten bör betraktas med hänsyn taget till det valda arbetssättet där samverkan och möjlighet för alla parter att få möjlighet att påverka innehållet prioriteras. Totalt 17 huvudmän skall tillsammans med brukarorganisationerna nå konsensus gällande de nästan 100 olika riktlinjer per produktgrupp som framtagits, allt ifrån enkla till avancerade hjälpmedel. Detta innebär en lång bearbetning och förankringsprocess som också innefattar tjänstemän i alla led hos de respektive huvudmännen. Gällande de presenterade förslagen förväntas också remissvar från huvudmännens respektive nämnder.

Landstingets revisorer granskar hjälpmedelsnämnden. Granskningen har avrapporterats vid det årligen återkommande erfarenhetsutbytet mellan landstingets revisorer och revisorerna i länets kommuner. Vid mötet framfördes bland annat synpunkten att nämnden bör fastställa en tidsplan för de uppdrag som skall genomföras. Revisorerna framförde även synpunkten att avtalet i vissa delar borde kunna förenklas.

? Efter genomgång av 2006 års redovisning bedöms räkenskaperna ge en rättvisande bild av hjälpmedelsnämndens resultat och ställning.

? Samverkansavtalet mellan kommunerna och landstinget i hjälpmedelsfrågor har förlängts att gälla under mandatperioden 2007-2010 då ingen av parterna sagt upp avtalet.

? Hjälpmedelsnämndens ordförande och vice ordförande jämte chefen för hjälpmedelsservice har presenterat verksamheten vid landstingsfullmäktiges möte den 7 mars 2006

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden skall granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. § 2 tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden skall prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. § 25a andra stycket kommunallagen.

Bo H Eriksson

Revisionschef
Certifierad kommunal revisor